

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

A STUDY OF THAI DRAMATIC TEACHING BEHAVIORS
IN THE DRAMATIC ARTS COLLEGES

Mrs. Usa Sobrerk

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Higher Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-583-448-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษานวัตกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์
โดย นางอุษา สบถุภช
ภาควิชา อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ไชวีไลกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิตารัตน์ บุญนุช)

อุษา สบุดุรงค์ : การศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์ (A STUDY OF THAI DRAMATIC TEACHING BEHAVIORS IN THE DRAMATIC ARTS COLLEGES)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 279 หน้า. ISBN 974-583-448-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ด้านวิธีสอนและลำดับชั้นการสอน การปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และการประเมินผลในวิทยาลัยนาฏศิลป์ โดยวิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย จำนวน 15 คน และอาจารย์ผู้สอนในภาควิชานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวน 24 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การสอนภาคทฤษฎี อาจารย์ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย และใช้คำถามกระตุ้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนมากกว่าวิธีอื่น ๆ มีการนำสื่อมาใช้บ้าง การปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรมปฏิบัติบ้าง โดยอาจารย์อบรมให้รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย แต่ไม่ค่อยว่ากล่าวตักเตือนหรือปรามนักศึกษา ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนอยู่ในระดับน้อย โดยอาจารย์แสดงความเป็นกันเองด้วยท่วงท่า วาจา และสีหน้ายิ้มแย้มกับนักศึกษา ไม่ค่อยได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น ด้านการประเมินผลใช้วิธีสังเกตความสนใจในบทเรียนของนักศึกษา การถามคำถามในด้านความรู้ ความจำ และความเข้าใจ

2. การสอนภาคปฏิบัติ อาจารย์ใช้วิธีสาธิตทำท่าให้นักศึกษารำตาม การอธิบายท่ารำประกอบการสาธิต และการบอกนาฏยศัพท์ในขณะที่ทำท่ามากกว่าวิธีการอื่น ๆ การฝึกปฏิบัติและเทคนิคการสอนที่สำคัญคือ การแก้ไขข้อบกพร่องด้วยการจับท่าให้นักศึกษา ส่วนสื่อการสอนที่ใช้ในการสอนคือ เครื่องบันทึกเสียง ด้านการปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม อาจารย์ปฏิบัติบ้าง โดยอาจารย์ให้นักศึกษารูจักแบ่งงานหรือฝึกหัดเป็นกลุ่มในระดับปานกลาง ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนอยู่ในระดับน้อย มีการช่วยเหลือนักศึกษาที่มีข้อบกพร่องในการรำระดับปานกลาง การให้โอกาสให้นักศึกษารำท่าและการชมเชยนักศึกษาน้อยที่สุด ด้านการประเมินผลใช้วิธีการสังเกตท่ารำจากการที่นักศึกษาฝึกปฏิบัติ และการให้สอบปฏิบัติเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล ตามประเภทของบทเรียนที่สอน

3. ด้านสภาพแวดล้อมของชั้นเรียน ห้องเรียนภาคทฤษฎีส่วนใหญ่มีสภาพเหมาะสมในการเรียนการสอน ห้องเรียน ภาคปฏิบัติมีจำนวนไม่เพียงพอ ด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องบันทึกเสียงมีไม่ครบทุกชั้นเรียน และขาดแคลนวิดิทัศน์เป็นส่วนใหญ่

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย เรื่องที่ควรดำเนินการคือ การจัดโครงการฝึกอบรมอาจารย์ด้านวิธีสอนภาคทฤษฎี และการสัมมนาอาจารย์เกี่ยวกับวิธีสอนภาคปฏิบัติในสมัยโบราณและปัจจุบัน การปรับปรุงห้องเรียนให้มีความเป็นสัดส่วนและมีสภาพเหมาะสม การจัดหาทุนเสริมงบประมาณเพื่อซื้อวัสดุอุปกรณ์การสอนที่ขาดแคลน โดยใช้รายได้จากการจัดกิจกรรมการแสดงของวิทยาลัย และการขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานเอกชนและสมาคมศิษย์เก่า

ภาควิชา อุดมศึกษา
สาขาวิชา อุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

** C442476 : MAJOR HIGHER EDUCATION
KEYWORD: THAI DRAMATIC TEACHING BEHAVIORS/DRAMATIC ARTS COLLEGES

USA SOBRERK : A STUDY OF THAI DRAMATIC TEACHING BEHAVIORS IN THE
DRAMATIC ARTS COLLEGES. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.WALLAPA
DEVAHASTIN NA AYUDDHYA, Ed.D., 279 PP. ISBN 974-583-448-3

The purposes of this research were to study and to analyze teaching behaviors both theory and practice of dramatic arts instructors in four Colleges of Dramatic Arts. Four aspects were searched as follows: Teaching methodology and teaching process, the cultivation of disciplines and morals. The interaction between instructors and learners, and the evaluation aspects. Observation and interviews were used with 15 Thai dramatic arts specialists and 24 instructors of thai dance of the Colleges of Dramatic Arts.

The Findings of the research revealed that

1. In teaching theory, most instructors used lecture method with questions and answers to stimulate students to learn. Teaching aids were rarely used. The cultivation of discipline and morals was at the low level. Students reprimands were rarely administered. Interaction between instructors and students were found at the low level. Instructors were nice and friendly but allowed students to express at the low level. The evaluation relied mainly on student performance, as well as questions and answers.

2. In teaching practice, the teaching process emphasized the demonstration with explanations of dance technical terms. The main technique of teaching was practicing which included the correction of imperfect movements and postures by instructors. The main teaching aid used was the tape recorder. The cultivation of disciplines and morals was found at the low level. Group work was moderately encouraged, with rare reprimands by instructors. Interaction between instructors and students was at the low level. The opportunity for students to inquire as well as the appraisal were found at the lowest level. Observation of dancing posture from group and individual dancers was the evaluation technique used in the teaching.

3. Classrooms for teaching theory were adequate, while practice classrooms were inadequate. There were not enough tape recorders for every class, and the shortage of videotape-players were also found.

It was recommended that training program for instructors in teaching theory and practice be organized. Seminar on the teaching of thai dance from the ancient time through modern period was recommended. In addition, the improvement of teaching facility, classrooms, practice room should be managed. Fund-raising for the procurement of needed equipments should be organized. Special arranged performance to raise for fund from private sectors or alumni should be encouraged.

ภาควิชา.....อุดมศึกษา
สาขาวิชา.....อุดมศึกษา
ปีการศึกษา.....2536

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากความกรุณาความอนุเคราะห์และการสนับสนุนของ รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทนห์สติน ณ อุษยา อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำข้อคิดเห็นและตรวจแก้ไขมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา โขวิไลกุล และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญนุช ประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย

กราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการกองศิลปศึกษา ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกให้ผู้วิจัยได้ไปสังเกตการสอนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญการสอนด้านนาฏศิลป์ไทยและคณาจารย์ในภาควิชานาฏศิลป์ไทยทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ รวมทั้งความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง และขอขอบพระคุณ บัณฑิตวิทยาลัย ที่ช่วยเหลือด้านทุนวิจัยส่วนหนึ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ทั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และคุณอนันต์ สบฤกษ์ ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่ผู้วิจัยซาบซึ้งพระคุณของท่านเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากได้รับการส่งเสริม สนับสนุนและให้กำลังใจในการศึกษาของผู้วิจัยมาโดยตลอดจนกระทั่งประสบความสำเร็จ

อุษา สบฤกษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	6
วิธีดำเนินการวิจัย	7
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพ	10
ตอนที่ 2 การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย	21
ตอนที่ 3 การศึกษาเกี่ยวกับการสังเกตพฤติกรรมการสอนของอาจารย์	34
3 วิธีดำเนินการวิจัย	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
การวิเคราะห์ข้อมูล	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
	ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรม การสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยใน วิทยาลัยนาฏศิลป์	58
	ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากสถานภาพ ส่วนตัวของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทย	58
	ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกา รสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทย ภาคทฤษฎี ด้านวิธีสอนและลำดับขั้น การสอน การปลูกฝังความมีวินัยและ คุณธรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับ ผู้เรียนและการประเมินผล	62
	ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกา รสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทย ภาคปฏิบัติ ด้านวิธีสอนและลำดับขั้น การสอน การปลูกฝังความมีวินัยและ คุณธรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับ ผู้เรียน และการประเมินผล	73
	ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสถาน- แวดล้อมของชั้นเรียนในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ	83

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยด้าน หลักสูตรการ เรียนการสอน วิธีสอน การปลูกฝังความมีวินัยและ คุณธรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน การ ประเมินผล ปัญหาการเรียนการสอน และ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนการสอน วิชานาฏศิลป์ไทย.....	88
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	107
	สรุปผลการวิจัย	108
	อภิปรายผล	118
	ข้อเสนอแนะ	141
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	154
	รายการอ้างอิง	155
	ภาคผนวก	162
	ภาคผนวก ก	163
	ภาคผนวก ข	169
	ภาคผนวก ค	201
	ภาคผนวก ง	204
	ภาคผนวก จ	249
	ภาคผนวก ฉ	256
	ภาคผนวก ช	270
	ประวัติผู้เขียน	279

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างและวิชาที่ไปสังเกตพฤติกรรมการสอนของอาจารย์	46
2	สภาพภาพส่วนตัวของอาจารย์	58
3	เวลาเข้าสอนและเลิกสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในการสอน ภาคทฤษฎี	62
4	เวลาที่อาจารย์ใช้ในการสอนภาคทฤษฎี	64
5	พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎี ด้านวิธีสอน และลำดับขั้นการสอนในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน	65
6	พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎี ด้านวิธีสอน และลำดับขั้นการสอนในขั้นสอน	66
7	พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎี ด้านวิธีสอน และลำดับขั้นการสอนในขั้นสรุป	69
8	พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎี ด้านการ ปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม	70
9	พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎี ด้าน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน	71
10	พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎี ด้านการ ประเมินผล	72
11	เวลาเข้าสอนและเลิกสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในการสอน ภาคปฏิบัติ	73
12	เวลาที่อาจารย์ใช้ในการสอนภาคปฏิบัติ	75
13	พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติ ด้านวิธีสอน และลำดับขั้นการสอนในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน	76
14	พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติ ด้านวิธีสอน และลำดับขั้นการสอนในขั้นสอน	77
15	พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติ ด้านวิธีสอน และลำดับขั้นการสอนในขั้นปฏิบัติ	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	พฤติกรรมกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติ ด้านการ ปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม	80
17	พฤติกรรมกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติ ด้าน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน	81
18	พฤติกรรมกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติ ด้านการ ประเมินผล	82
19	สภาพแวดล้อมของชั้นเรียนภาคทฤษฎี	83
20	สภาพแวดล้อมของชั้นเรียนภาคปฏิบัติ	85